

• N:o 47.

Ank. till Riksd. kansli den 7 maj 1891, kl. 3 e. m.

Lagutskottets memorial, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande vissa delar af det i utskottets utlåtande n:o 31 afgifna förslag till lag angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

I utlåtande n:o 31 öfver väckta förslag om ordnandet af väghållningsbesväret på landet hemställde lagutskottet, att Riksdagen, med anledning af de i ämnet väckta motioner, ville för sin del antaga en i nämnda hemställan formulerad lag angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag hafva kamrarne vid behandlingen af nämnda utlåtande stannat i skiljaktiga beslut beträffande första punkten af 10 §, 47, 48, 49, 50 och 51 §§, samt 59 § mom. c) af lagförslaget, i det att kamrarne, Andra Kammaren med godkännande af utskottets förslag, hvar för sig beslutit antaga följande lydelse:

10 §, första punkten.

Första Kammaren:

Andra Kammaren:

Vägtal åsättes, med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar, hvarje hemman, Vägtal åsättes, med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar, hvarje hemman,

Första Kammaren:

utjord och annan jordbruksfastighet efter *senast fastställda taxeringsvärdet* sålunda, att för hvarje ett hundra kronor af samma värde utföres ett vägtal.

Andra Kammaren:

utjord och annan jordbruksfastighet efter *medeltaxeringsvärdet* för de fem senast förflutna åren sålunda, att för hvarje ett hundra kronor af samma värde utföres ett vägtal.

47 §.

Den i 46 § föreskrifna uppskattning, verkställes *länsvis af en nämnd, hvars ordförande Kongl. Maj:t på förslag af landshöfdingen förordnar, och till hvilken nämnd landshöfdingen utser en ledamot. Ordförande och den ständige ledamoten i nämnden förordnas hvardera för tre år. Derjemte skola i hvarje väghållningsdistrikt de väghållningsskyldige utse två tillfällige ledamöter, en egare af jordbruksfastighet och en väghållningsskyldig, som icke är pliktig att utgöra vägunderhållet in natura, att i nämnden delta i uppskattningen af underhållskostnaden inom vägdistriktet. Val af tillfällige ledamöter i nämnden* verkställes, i distrikt, innefattande endast en kommun, på sätt för val å kommunalstämma finnes stadgadt, dock att röstvärdet beräknas efter vägfyrktal, men i andra distrikt genom dertill i enahanda ordning utsedde valmän, en för hvarje kommun, hvilka valmän på kallelse sammanträda, om distriktet utgöres af härad eller del

Den i 46 § föreskrifna uppskattning verkställes af en för hvarje väghållningsdistrikt tillsatt särskild nämnd, bestående af ordförande och tre ledamöter, af hvilka ordföranden och en ledamot förordnas af Konungens befallningshafvande och de öfrige två ledamöterna tillika med två suppleanter för dem utses af de väghållningsskyldige. Sådant val verkställes, i distrikt, innefattande endast en kommun, på sätt för val å kommunalstämma finnes stadgadt, dock att röstvärdet beräknas efter vägfyrktal, men i andra distrikt genom dertill i enahanda ordning utsedde valmän, en för hvarje kommun, hvilka valmän på kallelse sammanträda, om distriktet utgöres af härad eller del deraf, inför häradsrätten och eljest inför Konungens befallningshafvande eller annan, af Konungens befallningshafvande bestämd myndighet; skolande härvid för hvarje kommuns valman röstvärdet beräknas efter kommunens sammanlagda vägfyrktal.

*Första Kammaren.**Andra Kammaren.*

deraf, inför häradsrätten och eljest inför Konungens befallningshafvande eller annan, af Konungens befallningshafvande bestämd myndighet; skolande härvid för hvarje kommuns valman röstvärdet beräknas efter kommunens sammanlagda vägfyrktal.

I samma ordning, som för utseende af nämndens ordförande och ledamöter är stadgad, böra för dem förordnas suppleanter.

48 §.

Nämnden sammanträder på ordförandens kallelse.

Hvad de fleste i nämnden säga, gäller som nämndens beslut. Vid lika röster eller der hvar har sin särskilda mening gäller ordförandens.

Vid nämndens sammanträde skall kronoombud vara tillstädes för bevakande af kronans rätt.

49 §.

Emot nämndens uppskattning må klagan föras så, som i 51 § sägs. Sedan uppskattningen vunnit laga kraft, skall den lända till efterrättelse i minst tio år och intill dess ny uppskattning derefter sker. Äskas efter sagda tids förlopp ny uppskattning, ankommer det på

48 §.

Nämnden sammanträder på ordförandens kallelse.

Hvad de fleste i nämnden säga, gäller som nämndens beslut. Vid lika röster eller der hvar har sin särskilda mening gäller ordförandens.

49 §.

Nämndens uppskattning, deremot klagan ej må föras, skall lända till efterrättelse i minst tio år och intill dess ny uppskattning derefter sker. Äskas efter sagda tids förlopp ny uppskattning, ankommer det på Konungens befallningshafvande att, efter de väghållningsskyldiges hö-

Första Kammaren.

Konungens befallningshafvande att, efter de väghållningsskyldiges hörande, om sådan förordna. Då ny vägdelening sker, skall dock i sammanhang dermed förnyad uppskattning ega rum, hvarvid den sist fastställda graderingen bör ligga till grund, der ej sedermera inträffande förhållanden föranleda annat.

50 §.

Ordförande och ledamot i nämnden åtnjuta ersättning, den förre med belopp, som enligt nuvarande eller blifvande resereglemente tillkommer häradshöfding, och ledamöterna i likhet med hvad om ledamot i egodelningsrätt är eller varder stadgadt.

51 §.

Efter fullgjordt uppdrag insänder nämnden uppskattningsinstrumentet till Konungens befallningshafvande, som låter i länskungörelserna offentliggöra detsamma; *egande den, som är med uppskattningen missnöjd, att vid talans förlust deröfver anföra besvär hos Konungens befallningshafvande i mål från Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands och Vesternorrlands län inom fyrtiofem dagar, och i mål från öfriga orter inom riket inom trettio dagar från*

Andra Kammaren.

rande, om sådan förordna. Då ny vägdelening sker, skall dock i sammanhang dermed förnyad uppskattning ega rum, hvarvid den sist fastställda graderingen bör ligga till grund, der ej sedermera inträffande förhållanden föranleda annat.

50 §.

Medlem af nämnden åtnjute ersättning i likhet med hvad om ledamot i egodelningsrätt är eller varder stadgadt.

51 §.

Efter fullgjordt uppdrag insänder nämnden uppskattningsinstrumentet till Konungens befallningshafvande, som låter i länskungörelserna offentliggöra detsamma.

Första Kammaren.

Andra Kammaren.

den dag, då den länskungörelse, hvori uppskattningsinstrumentet blifvit offentliggjordt, blifvit i väghållningsdistriktets kyrkor uppläst.

59 §.

Vägskatten utgår efter vägfyrek med iakttagande deraf:

c) att inkomst påföres en vägfyrek för hvarje *fyratio* kronor af den beskattningsbara andelen deraf

59 §.

Vägskatten utgår efter vägfyrek med iakttagande deraf:

c) att inkomst påföres en vägfyrek för hvarje tjugu kronor af den beskattningsbara andelen deraf

Öfriga paragrafer i utskottets förslag hafva af båda kamrarne blifvit utan förändring godkända, och torde detta förhållande ådagalägga en hos båda kamrarne rådande önskan att nu, i hvad på dem ankommer, bringa detta länge omhandlade ärende till slut.

Jemlikt 63 § riksdagsordningen åligger det lagutskottet att söka sammanjemka de olika beslut, hvori kamrarne vid behandling af lagförslaget stannat. Utskottet får i sådant afseende anföra följande.

I fråga till en början om Första Kammarens beslut att, i öfverensstämmelse med en utlåtandet vidfogad reservation, till grund för vägtalets åsättande lägga det senast fastställda taxeringsvärdet må erinras, att utskottets förslag att såsom dylik grund lägga ett femårigt medeltaxeringsvärde innebär en afvikelse från särskilda utskottets förslag vid 1889 års riksdag, och då Andra Kammaren vid sistnämnda riksdag antog särskilda utskottets förslag i förevarande afseende oförändradt och utan någon meningsskiljaktighet, torde samma kammare ej finnas obenägen att biträda medkammarens nu fattade beslut i ämnet.

Hvad vidare beträffar Första Kammarens beslut i fråga om 47, 48, 49 och 51 §§ i utskottets förslag, afse dessa beslut otvetydigt att bereda ytterligare garantier för att särskilda nämndens uppskattning varder så opartisk och rättvis som möjligt. Medan sålunda, i fråga om nämndens sammansättning, utskottet och Andra Kammaren åtnöjt sig

med den garanti i berörda afseende, som vunnas derigenom att Konungens befallningshafvande utsåge ordförande och en ledamot i nämnden, äfvensom att ordföranden vid lika röstetal egde utslagsröst, har Första Kammaren ansett ordföranden böra för hela länet utses af Kongl. Maj:t på förslag af landshöfdingen och för en tid af tre år, hvarjemte en ledamot skulle för enahanda tid och område förordnas af sist bemälda myndighet. Af de ledamöter i nämnden, som de väghållningsskyldige inom och för hvarje väghållningsdistrikt egde att utse, skulle vidare den ene ega jordbruksfastighet, men den andre icke till någon del vara pliktig att på annat sätt än genom betalande af vägs katt deltaga i väghållningen.

Derjemte har Första Kammaren beslutit, att kronans ombud skall närvara vid nämndens sammanträden i och för bevakande af kronans rätt, och slutligen har rätt att klaga öfver nämndens beslut i fråga om uppskattningen blifvit medgifven för såväl kronans ombud som väghållningsskyldig.

Då sistberörda förändring af utskottets förslag onekligen är den viktigaste af dem, hvarom nu är fråga, och i icke oväsentlig mån torde inverka på lösningen af spörsmålet, i hvilken grad nämndens sammansättning bör ändras, anser utskottet lämpligt att först pröfva, huruvida i afseende å nämnda fråga en sammanjemkning af kamrarnes skiljaktiga beslut låter sig göra.

Härvid må till en början anmärkas, att formen för en dylik sammanjemkning icke kan blifva en annan än att endera kammaren, med frånträdande af sitt eget, biträder den andras beslut; och då det af Första Kammaren beslutade tillägg om rätt att öfverklaga nämndens uppskattning icke i någon mån rubbas eller står i strid med de grunder, hvarpå det af Andra Kammaren antagna lagförslaget hvilar, samt klagorättens missbrukande icke torde vara att befara, helst om nämndens sammansättning är sådan, att den måste ingifva förtroende, vågar utskottet antaga, att Andra Kammaren icke skall tveka att biträda medkammarens beslut.

Enahanda uppfattning hyser utskottet i fråga om kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande lydelsen af 48 § i utskottets förslag, enär åliggandet för kronans ombud att närvara vid nämndens sammanträden för att derigenom sättas i tillfälle att bevaka kronans, särskildt af statsbidraget berörda rätt synes vara endast ett korollarium till den ifrågasatta klagorätten; och i ännu högre grad gäller detta om det af Första Kammaren beslutade tillägg till 51 §.

Hvad härefter angår frågan om nämndens sammansättning, vill utskottet till en början erinra, att Första Kammarens beslut i fråga om sättet för ordförandens och den ständige ledamotens utseende äfvensom bestämmandet af området och tiden för deras verksamhet icke synes utskottet egnadt att medföra en i afsevärd mån ökad garanti för uppskattningens jemnhet och opartiskhet. Att lägga rätten till ordförandens utseende i Kongl. Maj:ts hand torde icke vara af behof påkalladt, då Kongl. Maj:t säkerligen i de flesta fall icke komme att förordna annan person än den Dess befallningshafvande föreslagit. Då vidare i län af stor omfattning synnerlig svårighet kan möta för en ordförande och ständig ledamot att deltaga i uppskattningarna inom länets *alla* väghållningsdistrikt, torde det icke vara lämpligt att härom meddela ovilkorlig föreskrift; och må slutligen erinras, att, då förordnandet för ordförande och ständig ledamot måste afse uppskattningen inom ett eller flera väghållningsdistrikt, vare sig densamma medtager längre eller kortare tid, samt enligt utskottets i denna del jemväl af Första Kammaren godkända förslag verkställd uppskattning skall — med det undantag, som föranledes af inträffande vägdelningar — gälla i *minst tio* år, det icke kan vara erforderligt att bestämma en tid af *tre* år för ordförandens och den ständige ledamotens verksamhet i nämnden.

Deremot finner utskottet den tanke, som ligger till grund för beslutet att låta de väghållningsskyldiges representanter i nämnden företräda hvar sin af de båda intresserigtningar, som vid uppskattningen helt naturligt göra sig gällande, eller, å ena sidan, deras intresse, som hafva underhållet in natura sig ålagdt, och, å den andra, intresset hos dem, som endast genom betalande af vägskatt skola deltaga i väghållningen. Att emellertid uppställa såsom en ovilkorlig fordran, att den ene af dessa båda representanter uteslutande skall tillhöra den senare af nyss nämnda grupper, synes utskottet icke fullt lämpligt. Flera väghållningsdistrikt torde nemligen komma att finnas, der ifrågavarande grupp är så fåtaligt representerad, att en fullt lämplig målsman för denna grupp vid en ifrågasatt uppskattning knappast står att finna. Genom en bestämmelse att af de väghållningsskyldiges representanter i nämnden den *ene* skall innehafva jordbruksfastighet och således vara skyldig att deltaga i vägunderhållet in natura samt den *andre* utses bland dem, som jemväl på *annat* sätt, det vill säga medelst betalande af vägskatt, äro skyldige att deltaga i väghållningsbesvärets utgörande, torde man enligt utskottets uppfattning undvika nyss an-

tydda svårighet, på samma gång den tanke, som genomgår Första Kammarens beslut i detta afseende, vinner tillbörligt uttryck.

På nu antydda grunder anser också utskottet kamrarne, hvardera med jemkning af sina beträffande 47 § i utskottets förslag fattade beslut, kunna enas om ett förslag af den lydelse, som utskottet här nedan kommer att gifva.

Beträffande härefter de skiljaktiga beslut, hvari kamrarne stannat i fråga om 50 § i utskottets förslag, såvidt nämnda paragraf rörer ersättning åt den särskilda nämndens ordförande, synes det utskottet väl kunna försvaras, att åt denne beredes en högre ersättning än som må tillkomma nämndens ledamöter i öfrigt, och har utskottet trott ordförandens likställande i detta hänseende med *kronofogde* kunna bilda en för båda kamrarne fullt antaglig sammanjemkningsgrund.

Slutligen har utskottet att yttra sig angående de skiljaktiga beslut, kamrarne fattat rörande lydelsen af mom. c) i 59 § af utskottets förslag, och har utskottet trott sig ega grundad anledning antaga, att kamrarne skola finnas villiga förena sig om en bestämmelse, enligt hvilken väghållningspliktig inkomst påföres en vägfyrk för hvarje *trettio* kronor af den beskattningsbara andelen deraf.

På grund af hvad sålunda är vordet anfördt, får utskottet hemställa,

att kamrarne — Andra Kammaren med frånträdande af sitt beslut beträffande lydelsen af första punkten i 10 § i det förslag till lag angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, om hvars antagande lagutskottet i utlåtande n:o 31 hemställt, samt hvardera kammaren med jemkning af sina beslut rörande 47, 48, 49, 50 och 51 §§ samt 59 § mom. c) i samma förslag, — ville för sin del antaga följande lydelse af 10 § första punkten samt 47, 48, 49, 50 och 51 §§ äfvensom 59 § mom. c) i nämnda förslag till lag:

10 §, första punkten.

Vägtal åsättes, med undantag af staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar, hvarje hemman, utjord och annan jordbruksfastighet efter senast fastställda taxeringsvärdet sålunda, att för hvarje ett hundra kronor af samma värde utföres ett vägtal.

47 §.

Den i 46 § föreskrifna uppskattning verkställes af en för hvarje väghållningsdistrikt tillsatt särskild nämnd, bestående af ordförande och tre ledamöter, af hvilka ordföranden och en ledamot förordnas af Konungens befallningshafvande och de öfrige två ledamöterne tillika med två suppleanter för dem utses af de väghållningsskyldige; börande härvid iakttagas, att af sistnämnde två ledamöter och suppleanter en ledamot och dennes suppleant utses bland innehafvare af jordbruksfastighet samt en ledamot och dennes suppleant bland väghållningsskyldige, som äro pligtige att deltaga i väghållet för annat beskattningsföremål än jordbruksfastighet. Sådant val verkställles, i distrikt, innefattande endast en kommun, på sätt för val å kommunalstämma finnes stadgadt, dock att röstvärdet beräknas efter vägfyrktal, men i andra distrikt genom dertill i enahanda ordning utsedde valmän, en för hvarje kommun, hvilka valmän på kallelse sammanträda, om distriktet utgöres af härad eller del deraf, inför häradsrätten och eljest inför Konungens befallningshafvande eller annan, af Konungens befallningshafvande bestämd myndighet; skolande härvid för hvarje kommuns valman röstvärdet beräknas efter kommunens sammanlagda vägfyrktal.

48 §.

Nämnden sammanträder på ordförandens kallelse. Hvad de fleste i nämnden säga, gäller som nämndens beslut. Vid lika röster eller der hvar har sin särskilda mening gäller ordförandens.

Vid nämndens sammanträde skall kronoombud vara tillstädes för bevakande af kronans rätt.

49 §.

Emot nämndens uppskattning må klagan föras

så, som i 51 § sägs. Sedan uppskattningen vunnit laga kraft, skall den lända till efterrättelse i minst tio år och intill dess ny uppskattning derefter sker. Äskas efter sagda tids förlopp ny uppskattning, ankommer det på Konungens befallningshafvande att, efter de väghållningsskyldiges hörande, om sådan förordna. Då ny vägdelning sker, skall dock i sammanhang dermed förnyad uppskattning ega rum, hvarvid den sist fastställda graderingen bör ligga till grund, der ej sedermera inträffade förhållanden föranleda annat.

50 §.

Ordförande och ledamot i nämnden åtnjuta ersättning, den förre med belopp, som enligt nuvarande eller blifvande resereglamente tillkommer kronofogde, och ledamöterna i likhet med hvad om ledamot i egodelningsrätt är eller varder stadgadt.

51 §.

Efter fullgjordt uppdrag insänder nämnden uppskattningsinstrumentet till Konungens befallningshafvande, som låter i länskungörelserna offentliggöra detsamma; egande den, som är med uppskattningen missnöjd, att vid talans förlust deröfver anföra besvär hos Konungens befallningshafvande i mål från Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands och Vesternorrlands län inom fyrtiofem dagar, och i mål från öfriga orter inom riket inom trettio dagar från den dag, då den länskungörelse, hvori uppskattningsinstrumentet offentliggjorts, blifvit i väghållningsdistriktets kyrkor uppläst.

59 §.

Vägskatten utgår efter vägfyrk med iakttagande deraf:

c) att inkomst påføres en vägfyrk för hvarje trettio kronor af den beskattningsbara andelen deraf.

Slutligen, och under förutsättning att kamrarne bifalla, hvad utskottet här ofvan i ändamål af sammanjemkning hemställt, får utskottet göra hemställan om kamrarnes förklarande,

att Riksdagen för sin del antagit

L a g

angående väghållningsbesvärets utgörande på landet

af den lydelse, kamrarnes i anledning af utskottets hemställan ej mindre i utlåtandet n:o 31 än i detta memorial fattade sammanstämmande beslut utvisa.

Stockholm den 7 maj 1891.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.